suh... In kaj mi je rekel: Kaj, ali bom dobil tudi jaz jetiko? Potegnil je zopet krožnik k sebi in tlačil žgance vase. Vprašal pa je še vendarle: Zakaj pa moram jesti vedno samo žgance. Ali je to proti jetiki? Izbulil je oči in gledal tako neotroško, tako strašno... Zadelo me je v srce... Vstal sem, tekel na vrt... Ti prokleto življenje, ti devetkrat prokleto življenje! In v takem razpoloženju naj učim otroke vsega lepega dobrega, naj jim kažem lepoto sveta in življenja... Kako mi je pri pouku in kaki so uspehi, o tem ne sprašujte!...

— **V kratkem bo razpisana** na štirirazrednici v Šmartnem pod Šmarno goro učiteljska služba. Tovariši, ki imate veselje za izvenšolsko delovanje prosite za to mesto! Hrana in stanovanje zagotovljeno. Vse druge informacije daje radevolje šolsko vodstvo.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r **Nekulturno delo Italijanov.** Proti učiteljem-pevovodjem Šolska vodstva postojnskega okraja so prejela sledeči uraden dopis: Okrajni šolski svet Postojna 9./3. 1923. št. C. S. 5/2520. Predmet: Javne veselice. Okrožnica vsem šolskim vodstvom ter v vednost R. Prefettura Ufficio III. — Istruzione Trieste. Imel sem priložnost ugotoviti, da vodijo nekateri učitelji na javnih veselicah ljudske pevske zbore, ki tvorijo integralen del vzporeda veselice. V kolikor je petje ono izmed glavnih didaktično-pedagogičnih sredstev, posebno na polju duševne izobrazbe otrok mora ostati vedno kot predmet poučevanja v šoli ter se ne more privoliti, da se učitelji bavijo z vodstvom ljudskih pevskih zborov, v javnosti in ob neuradnih prilikah, ne da bi žalili ugleda in časti njihovega službovanja. V to svrho bodo gg. šolski voditelji potrebno opozorili učiteljsko osobje. — L. S. Il presidente: F. to Guglielmo.

Vsak zaveden član UJU mora poznati podroben ustroj organizacije, zato segajte po „Stanovsko-strokovni knjižnici" Pov. UJU in čitajte jo.

Naša samoizobrazba.

—s **»O doživljajih in o šolstvu v Rusiji«**, predaval pri Belokranjskem učiteljskem društvu dne 3. marca 1923 tov. Rigler.

—s **»O lepopisju«**, predaval pri Belokranjskem učiteljskem društvu dne 3. marca 1923 tov. Lukežič.

—s **»O verskonravni vzgoji mladine doma in v šoli«** predaval pri Učiteljskem društvu za ormoški okraj dne 8. febuarja 1923 tov. ravnatelj Ant. Kosi.

—s **»Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji«**, predaval pri Kamniškem učit. društvu dne 15. marca 1923. **tov. Ciril Petrovec.**

—s **Risanje kot jezik**, predaval pri Učiteljskem društvu za Maribor in bližnjo okolico dne 13. marca 1923 tov. Drag. Humek.

—s **Črtice o bivših kulturnih delavcih v kozjanskem okraju**, predaval pri Kozjanskem učiteljskem društvu dne 22. marca 1923 tov. Šetina.

—s **Podrobni učni načrt za risanje za 8. razr.** predaval pri okr. uč. dr. za novomeški okraj dne 7. aprila 1923 **tov. Ivanetič.**

—s **O zgodovinskem pouku v ljudski šoli** predavala pri Učiteljskem društvu za okraj Ljutomer tov. Poljančeva.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl **Tone Seliškar: Trbovlje.** Izdala in založila Slov. socialna matica v Ljubljani. Cena broš. 12 Din, vez. 17 Din.

—kpl **Fran Erjavec: Zgodovina socializma v Srbiji.** Izdala in založila »Slovenska socialna matica«, r. z. z o. z. v Ljubljani. Strani 56. Cena — Din.

—kpl Ravnokar izšla knjiga **A. Melik, Jugoslavija II. del** 2 snopič. Cena Din 25, s poštnino vred Din 26.50. Izdala in založila »Tiskovna zadruga v Ljubljani«, Prešernova ul. 54.

—kpl **Snaga jakoga.** Napisao **B. P. Labadušić** uz prevod Jack Londana. Čisti prihod ide u korist gladnih u Rusiji. Tisk zvezne tiskarne v Celju. Komisionelna zaloga Goričar in Leskovšek. Celje, Kralja Petra c. št. 7. Cena 10 Din.

kpl **»Ženski svet«** izhaja prve dni vsakega meseca in stane na leto 48 Din, polleta 24 Din, četrleta 12 Din Naročila sprejema **ga Mila Prunkova, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 14/II.**

Književnost in umetnost.

—k **A. Melik, Jugoslavija. Zemljepisni pregled. II. del.** 2 snopič. 1923. Strani 297—527. Za Veliko noč je izšel zadnji snopič Melikovega popisa naše države, ki prinaša geografične podatke Črne gore, Vojvodine, Srbije in Macedonije. Popis posameznih pokrajin in krajev je točen in zanimiv ter popolnjen z najnovejšimi statističnimi podatki. Malokatera knjiga nudi toliko interesantnih podrobnosti kot Melikova; vkljub temu je pa pregledna in za spoznanje Jugoslavije vsakomur nujno potrebna. Boljšega popisa naše države doslej nimamo. Kako je javnost sprejela prejšnje snopiče, kaže najbolj dejstvo, da je prvi zvezek že davno razprodan in da se pripravlja druga izdaja. Pravkar izišlemu snopiču je pridejana tudi pregledna karta Jugoslavije, ki bo dobro služila. — Istočasno z zadnjim snopičem je izšla tudi boljša mehko vezana izdaja celega drugega zvezka z zemljevidom vred.

— **Tone Seliškar: »Trbovlje«. Slov. Soc. Matica. 1923.** — Drug za drugim so prihajali zadnje čase med nas: postajali smo in poslušali ter šli malče svojo pot, ne da bi izpraševali nadalje odkod ti glasovi. Mnogi so utihnili zavoljo tega, drugi pojo glasneje in močneje iz daljnih globin vsem onim, ki imajo moč in voljo slediti tem skritim utripom. Prišel je eden, ki je takoj ob prvih udarcih na veliki zvon razmajal na daleč ozračje. To je Tone Seliškar. Njegova gorenja zbirka pesmi nam je priča, da sodbe niso bile prenagljene. — Knjiga, »posvečena vsem sajastim bratom in sestram, ki umirajo na našem, s krvjo omadeževanem planetu«, kot pravi v posvetilu, je glasen in strašen krik iz globin in v naši najmodernejši nekaj pomeni. Tako krepkih in odločnih glasov nismo bili vajeni do sedaj. Bili so, ki so hoteli nekaj povedati, a glas jim je bil še jecljajoč, medtem ko je Seliškar pokazal takoj s prvim nastopom silo viharja. Mnogo lepot je v tej knjigi. Posebno mi ugaja na Seliškarju to, da ne razblini pesmi in jih ne zavije v obleke besed, temveč drži idejo krepko, jo stopnjuje in povdarja do končnega akorda, ki te često naravnost preseneti. Bral sem te pesmi ljudem, ki jim najmodernejša ni posebno pri srcu, a ob teh pesmih so postajali pozorni in opazil sem, kako jim pada mrena z oči in gine ona nezaupljivost, ki se polasti mnogih ob naših najnovejših imenih. — Večina pesmi v tej zbirki obravnava skeleče rane nerešenih socijalnih vprašanj. Vidi se jim, da so prišle iz čutečega, ranjenega srca, za to bodo šle kot evangelijska beseda do vernih src. Prekrasni so motivi iz življenja otrok: »Dete«, »Otroška pesem«, »Otroci brez mladosti«. — Takih še nismo zlepa čitali v naši literaturi. Nekaterim bo nekoliko težko priti do jedra, n. pr. »Zimsko jutro«, »Zemlja«, a ko si ga našel, si že naredil velik korak k poznavanju najmodernejše. — Visoko je dvignil tovariš Seliškar svoj prapor, naša dolžnost pa bodi, da ne izgubimo z vidika te lepe knjige. —ar.

—k **Fran Erjavec: Zgodovina socializma v Srbiji.** »Medsebojno spoznavanje je prvi pogoj sožitja, zbliževanja in sukcesivnega zedinjevanja Slovencev, Hrvatov in Srbov . . . in temu medsebojnemu spoznavanju, iskrenemu in ne zastrtemu, je posvečeno to delce«, pravi pisatelj sam v predgovoru. Temu namenu bo služila ta živahno pisana knjižica res prav dobro, **saj vidimo, da je danes vir mnogim razprtijam in nesoglasjem v veliki meri nepoučenost.** In z ozirom na to moramo to delce le pozdravljati. Snov je razdeljena v šest poglavij, namreč: 1. Srbija v prvi polovici preteklega stoletja; 2. Prvi pojavi socializma v Srbiji; 3. Svetozar Marković; 4. Prve delavske organizacije; 5. Ustanovitev sindikalne organizacije in srbske socialne demokratične stranke in 6. Srbska socialno demokratična stranka. Ker se pisatelj ne omejuje zgolj na zgodovino srbskega socialističnega gibanja v ožjem pomenu besede, temveč ga riše v tesni zvezi z vsem srbskim kulturnim, gospodarskim ter zunanjim in notranjim političnim razvojem, bo knjižica gotovo zanimala najširšo javnost. In ravno radi tega njenega splošno informativnega značaja jo vsem toplo priporočamo.

—k **Snaga jakoga.** Napisao B. P. Labadušić. Pisatelj pravi sam v predgovoru: Prvi dio ove brošure je prevod jedne engleske knjižice od Džek Londona, Američkog socijalističkog pisca a glasi »The Strenght of The Strong. — — — Ako ovo I nije pisano samo za socijaliste već i za ostale »buduće« drugove, to se te ostale mora staviti pred alternativu. — — — Ispraznost života Degresa, Egoizam, Rat — Reakcija. — — — Borba za život Progresa, Ideal Jednakosti, Bratstva i Slobode, Svjetska socijalna revolucija — Akcija.« — Knjiga ima sledečo vsebino: Predgovor. Snaga jakoga od Jack Londona. Amerika. Današnji problemi u svijetu: 1. Dvije zadnje krize Internacijonalnog kapitalizma u svijetu, 2. Borba između industrijalne grupe kapitala i Bankovske grupe, 3. Položaj i politika Sovjetske vlade u Rusiji u borbi sa Internacijonalnim kapitalizmom, 4. Genovska konferencija, 5. Jugoslavija u odnosu sa tim problemima u svijetu.

—k **»Ženski svet«.** — **Četrta številka** tega lepega mesečnika, ki ga izdaja tržaško ženstvo prinaša sledečo vsebino: Dr. Ivan Prijatelj: **Obrazi in duše II.** — **Božena Nemcova** (s portretom pisateljice). Utva: **Aforizmi.** — I. A. Kuprin (prevela P. Hočevarjeva): **Olesja** (nadaljevanje). — Dr. Iv. Lah.: **Gabrijan in Šembilja.** — M. Trdanova: **Temeljne smernice naše javne vzgoje.** — Poldi Leskovčeva: **Zakaj je toliko družin nezadovoljnih?** — Tržaške okoličanke v narodni noši. (Slika). Vida Čubrilovičeva: **O radu ženskih društava na prosvećivanju žene.** — In. Zalarjeva: **G. primarju dr. Leop. Ješetu v Ljubljani.** — **Izvestja:** Po ženskem svetu. — Materinstvo. — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Iz naše skrinje. — Ročno delo. Razgovori.

Naše narodno prosvetno delo.

Anketa o našem narodnem prosvetnem delu.

Vzgoja mladine.

Dolžnosti družbe napram šoliodrasli mladini niso bile še tako živo povdarjene, tako plodonosno pretehtovane, kakor v najnovejšem času. V tem se opaža formalna svetovna tekma v prizadevanju vzgoje mladih ljudi v starosti 14—18 let in naprej.

Državni in socialni, gospodarski in higijenični, strankarsko - politični in verski interesi igrajo tu svojo vlogo.

Za pridobitev mladine ustanavljajo politične stranke in verske družbe, gospodarska društva in tudi državne oblasti mladinske organizacije, v katerih se vzgaja in vpliva na mladino v duhu ustanoviteljev teh organizacij. Kdor ima mladino za seboj, temu pripada bodočnost. Večina teh društev, ena manj druga več, se bavijo s telesno in duševno vzgojo potom raznih športov, telovadbe, izletov, predavanj itd.

Naravno je, da se mladina radevolje poprijema svojih organizacij. Samo organizacije, v katerih mladinski član ni le objekt vzgoje, temveč kot tak tudi delujoč član, kjer razvija svoje duševno življenje, ki stremi po svojih idealih, zamoreio vzgajati svobodne, telesno duševno in nravno zdrave in močne državljane in državljanke.

Da ne odgovarjajo vse obstoječe in snujoče mladinske organizacije takim zahtevam, da celo mnogokrat zelo prednačijo strankarsko politične in verske tendence, da duševna izobrazba, ki se goji v mnogih mladinskih društvih, in izgledajo taka društva kot izobraževalna.

Naše moderno življenje se nahaja v znamenju organizacije. Delavci in kmetje, uradniki in trgovci, rokodelci in fabrikanti so organizirani. Kdor je danes vzbujen za življenje, dela to kot član organizacije, ali vsekakor rastejo otroci ponavadi v duhu organizacije na — stranko, stroko, zadrugo itd. — kateri pripadajo starši. To je samoobsebi umevno, da otroci socialno demokratičnih delavcev, pristopajo po končani osnovni šoli k socialdemokratičnim mladinskim društvom, kakor otroci strogo verskih katoliških staršev h katoliškim društvom. Popolnoma prosto političnih ali verskih tendenc ni nobeno mladinsko društvo, tudi takrat ne, če so politične in religijozne težnje iz društvenih štatutov izključene. To tudi ne zamore biti, ker je pač vendar naloga, mladino napolniti z nravnimi ideali in jo za ideale vzgojiti. Nravni ideal je pa vedno politični ali pa verski. Politični in verski vpliv na mladino je na ta način naloga vzgoje mladine. Po političnih in verskih nazorih ustanoviteljev in voditeljev mladinskih organizacij je ta vpliv zelo različen. Prisilno šablonziranje duševne vzgoje mladine zamore le pokvarjeno učinkovati. Mlad človek, ki se po 14. letu nahaja že v proizvajalnem življenju, kot član milijonskih proizvajalcev gospodarskega in socialnega in s tem tudi političnega gibanja si naravno prav lahko prisvoji sebi umljive ideje svojih odraslih delavskih in razrednih tovarišev, dočim se ravno tako protivi nazorom, ki mu jih hoče usiliti v prisilni organizaciji kak službeno naročeni uradnik.

V mladinskem gibanju se radi tega zrcalijo vsa duševna hrepenenja našega časa kakor tudi sploh v vsem organizatoričnem bistvu.

Svobodno organizirana mladinska društva prevsem ona ki se bavijo s telesno vzgojo potom telovadbe, športa in mladinskih iger, so deloma podprta z državno podporo. Mladinska društva in domi so ustanovljeni po mestih, da celo tudi po vaseh: telovadba se goji prav pridno tako, da je poleg tega preskrbljeno tudi duševno za mladino.

Toda današnji časi zahtevajo še več. Predvsem so potrebne družabne naprave za stanovsko izobrazbo in zdravstveno varstvo mladine. Večina otrok se že s 14. letom po dovršenju osnovne šole posveti svojemu delovnemu poklicu, le malo od teh najde priložnost za dobro izobrazbo v poklicu. Moderni veleobrat, in sicer trgovski kakor tudi industrijski pozna le še mlade in odrasle delavce, ki vsi tvorijo le del velikega stroja, s katerim v enakomernem taktu izdelujejo vedno eno in isto delo skozi tedne, mesece in leta. Vajenstvo se izgublja vsepovsod v masi, s pomočjo katere se velika industrija razvija in tako polagoma izgublja malo rokodelstvo na pomenu. Od modernih delavcev se zahteva večjo duševno spretnost nego od rokodelcev prejšnjih časov. Tudi je delo uničujoče, nezdravo in trudapolnejše kakor prej. Izobrazba v poklicu in zdravstveno nadzorovanje mladine je s tem postalo naloga družbe.

Vsakega mladeniča bi se moralo, neposredno pred vstopom izbranega si poklica, zdravniško preiskati, je li radi kake bolezni ali telesne šibkosti mogoče za izbrani poklic nesposoben. Zdravniki naj bi obenem odločevali, za katere vrste poklicov je posameznik telesno sposoben. V obrtnih šolah bi morali sodelovati zdravniki ne le za varstvo zdravja vajencev, temveč jih poučevati o higijeni, telesni vzgoji, seznanjati jih z boleznimi, ki izhajajo iz posameznih poklicov, kakor tudi jih poučiti o spolnem življenju, tolmačiti jim vprašnje o delovnem času o varstvu delavca itd.

A najnavadnejše bi bilo to, kar se je že večkrat poudarjalo: šolodolžnost do 16. leta, ter dečke in deklice v starosti od 14. do 16. leta teoretično in praktično v državnih in komunalnih obratih izobraževati v poklicu, katerega se hočejo oprijeti. Smoter brige za mladino bi moral biti tudi mladino toliko časa gojiti in izobraževati, da dobi potrebno telesno, duševno in poklicno izobrazbo ki naj bi pripomogla do samostojnosti, katere moč naj bi služila človeški družbi.

J. Macarol.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **Šolski oder — Marenberg.** Učiteliski zbor marenberške šole je priredil dne 2. februarja 1923 šolsko prireditev s sledečim sporedom: 1. Pozdrav (deklamacija). 2. Vodopivc: Ptici (troglasni otroški zbor). 3. Brajša: Lipa mi Mare — Narodna iz otoka Krka — (otroški in mešani zbor). 4. Žganec: Venček prekmurskih pesmic I. — (mešani zbor). 5. Ribičič: »Škrata« — igra s petjem v 2 dejanjih). 6. Brjuh: Djevojka je ruže brala — hrvatska narodna (mešani zbor). 7. Žganec: Venček prekmurskih pesmic II. (mešani zbor). 8. Zahvala (deklamacija). Otroški, mešani in skupni zbori so uspeli prav dobro. Največjo zaslugo sta si v tem oziru pridobila katehet Dušič in učitelj Pivc, ki sta naštudirala zbore. Pohvalno pa je omeniti tudi vse pevce iz sosednih krajev kakor domače ki se niso ustrašili truda radi prihajanja k skupnim vajam posebno sedaj v zimskem času. — Igra »Škrati« se je uprizorila pod režijo nadučitelja Lešnika. Bila je po učiteljskem zboru dobro naštudirana. Učenci so svoje vloge rešili v veliko zadovoljstvo občinstva, ki je v mnogobrojnem številu posetilo to prireditev. Igra je zelo primerna za šolske prireditve. Učiteljski zbor je imel zlasti radi tega mnogo truda, ker v Jugoslaviji ni dobiti za pevske točke potrebnih pripomočkov. Voditelja petja sta sama uglasbila pevske točke. Igra s petjem je že sama na sebi zelo težka, posebno veliko truda pa da v tako jezikovno mešanih krajih, kakor je Marenberg. — Besedilo deklamacij je zložil nalašč za to priliko katehet Dušič. Vrlo naštudirale sta jih pa učiteljici Runova in Knapič. — Vkljub velikim stroškom za kostume in gledališko opremo ki jih zahteva igra in vkljub temu, da se ni, kakor v naših krajih v navadi, pobiralo za prireditev in se tudi ni priredil navadni srečolov, je prireditev tudi v gmotnem oziru dobro uspela ter je vrgla tukaj prepotrebni šolski kuhinji 2000 K čistega. Preživeli smo zopet prijeten dan v Marenbergu in pri vsemu izvajanju vzporeda smo imeli izreden duševen užitek. Videli smo, kaj zmore skupni nastop učiteljskega zbora in si želimo prav kmalu doživeti slične prireditve. Z otroškimi prireditvami si bomo v prvi vrsti vzgojili naše ljudstvo v narodnem in državnem duhu.

—po **Sv. Florijan pri Rogatcu.** V nedeljo, 25. februarja je priredila tukajšnja šolska mladina pod vodstvom učiteljstva nad vse pričakovanje lepo uspelo šolarsko prireditev. Prvič v našem kraju smo imeli priliko videti marljivo učiteljstvo, ki je posvetilo otrokom toliko požrtvovalnosti in se s tako vnemo poprijelo trudapolnega dela, ki je rodilo tudi zaslužen sad. **Po krasnem nagovoru, ki ga je imel g. nadučitelj Wretzl na došle starše, so**